

FA „SESVETSKA SELA“

održanog 14. 02. 2015.
u dvorani Narodnog sveučilišta Sesvete

I ove godine dopala me čast analizirati odijevanje četiriju zagrebačkih ansambala što je pravi praznik za oči. Smatram da bi svaki folkloroš morao imati mogućnosti doći i pogledati barem jedan, ako ne i sve koncerte zagrebačkih ansambala budući da su oni vrhunac prezentacije scenske primjene folkloru u voklanom, plesnom, instrumentalnom i kostimografskom izričaju. Tako je i ove večeri dvorana sveučilišta bila dupkom puna, a FA ima izuzetno vjernu publiku koja je svojim aplaudiranjem često nagrađivala izvođače. Ovim putem zahvaljujem Upravi ansambla koja mi je dodjelila mjesto iz kojeg sam adekvatno mogla zapažati sve detalje i kostimografska rješenja. Moje sugestije vezane za odijevanje usmjerene su pozitivno u želji da ansambl u budućnosti, pridajući pažnju spomenutim činjenicama bude odjeven još bolje.

Koncert je započeo plesovima staroga Trogira dobro odabranih kostima budući da su plesačice bile uredno počešljane i odjevene sa pripadajućim nakitom a plesači graciozni u standardnim odijelima dalmatinskog tipa i kroja. Napredak bi bio vidljiv u boljem usklađivanju duljine suknji plesačica, koje bi barem u prvom broju programa morale biti bolje usklađene.

Usljedili su pjesme i plesovi Valpovštine gdje su uspješno prikazane različite varijante ženskih nošnji i oglašila što me izuzetno obradovalo, jedino što bi sugerirala je da krilca ne budu toliko izraženo vidljiva. Naime, točno je da se moraju vidjeti ali u većini slučajeva su ipak bila predugačka. Jednako tako i vrhovi marama na leđima trebali bi biti na sredini leđa, možda bi pomoglo učvršćivanje zihericom ili samo običnom iglom. U ovom prikazu bilo je i vrlo mladih plesača koji su djelovali prilično nesigurno, pa bi valjalo s njima poraditi na držanju kako bi nošeno ruho prikazali adekvatnije.

Plesovi imotske krajine vrlo su dobro odjevena točka, unatoč činjenici da su korišteni dijelovi nošnji koji nisu iz Imotskog. Upotrebom pašnjača i kubura kao detalja kod muškaraca postignut je vrlo visok stupanj sceničnosti koji je nažalost pokvario jedan raskopčan prsluk plesača. Smatram to izoliranim slučajem budući da su svi ostali bili vrlo uredni. Tamburaški intermezzo me glazbeno izuzetno podsjetio na aranžman B. Potočnika koji se godinama svira u KUD-u Željezničar, a odijevanje svirača bilo je na razini ansambla osim što je košulja maloga bračiste (kasnije gajdaša) bila predugačka pa je neodoljivo podsjećala na haljinicu.

„Međimurje slavno, kak si lepo ravno“ zablistalo bi sa tibetima iz zaštićenog fonda, da su dujine podsuknji bile kraće od duljina suknji te da su sredine tibeta bile na sredini leđa. Zaista su nošnje odabrane pomono i šteta je što ih zbog nedostatka iskustva plesačice nisu mogle adekvatno nositi na sceni. Muškarci su bili odjeveni u dvije varijante s bijelim i crnim hlačama, uredni i korektni.

„Podvikuje bunjevačka vila“ – prvi dio izvele su djevojke u rekonstrukcijama koje su mogle biti malo uspješnije odjevene s obzirom da su pojedine visile na stranu. Tkođer, pojedini se plesači nisu stigli tijekom brzih presvlačenja adekvatno zakopčati. Biješe nošnje su bile za razliku od svilenih izvrsno odjevene. Kod oba tipa nošnji valjalo bi skratiti duljinu lanaca na kojima vise dukati kako ne bi prelazili rub prsluka tzv. midera.

Drugi dio progama započeo je koreografijom Vrličkog kola sa standardnim nošnjama koje su bile adekvatno odjevene. Malo više pažnje trebalo bi obratiti na usklađivanje duljine ženskih pregača koje su se okretale u stranu prilikom plesanja, kao i marama na kapama koje nisu bile dovoljno učvršćene. Nakit bi također doprinio likovnosti no nije nužan. Muškarci su bili uredni i skladno odjeveni.

U koreografiji „Sad idemo dole v Posavinu“ djevojke u različitim tipovima posavskih nošnji bile su vrlo bogato nakičene i dobro podobučene ali nažalost tu je već pomalo popustila koncentracija, pa je bilo više onih čije duljine rubina nisu bile usklađene s većinom. Šteta, jer tako dobro zamišljenu kostimografiju nisu najuspješnije prezentirali. Muškarci su bili korektni u standardnoj crveno bijeloj varijanti, negdje malo nezgrapnije odjevenoj.

Usljedio je kolo-poskočica „Lindö“ gdje smo imali priliku u ulozi kolovođe vidjeti i voditelja ansambla koji je pokazao da je još uvijek u odličnoj formi te da može zaplesati sa svojim znatno mlađim učenicima. Djevojke su bile adekvatno odjevene u dvije varijante nošnje – svakodnevnu i svečanu, što je bilo dobro nošeno i usklađeno. Muškarci su također bili uredni sa uredno zavezanim pojasevima i čarapama koje su bile postojane do kraja same točke, bez obzira na intenzitet plesanja i podbijanja. Za regiju dubrovačkog primorja tipičnija bi bila tamnija nijansa muških gaća – tamno plava, gotovo crna vunena tkanina. U nedostatku navedene dozvoljava se svjetlija nijansa tamno plavog platna, uvriježenog za zapadnu Hercegovinu.

Pjesme i plesovi virovitičkog kraja bili su također vrlo korektno i uredno odjeveni, pogotovo djevojke koje su u pojedinim slučajevima nosile i nakit koji nemamo često priliku vidjeti na sceni. Ono što bi valjalo popraviti općenito su frizure djevojaka koje osim što nisu standardizirane, bile su u nekoliko slučajeva nedovoljno visoko postavljene, a neke čak i neuredne. Muškarci odjeveni u standardnu crno bijelu varijantu nisu imali puno prilike za pogriješiti iako postoje varijante nošnje koje bi bolje odgovarale tom kraju.

Koncert je završio „Molvarskim svatima“ dr. Ivančana koji su bili odjeveni uredno i adekvatno, pažnju bi trebalo obratiti na detalje poput vezivanja tibeta, odabira vrste oglavlja s obzirom na boju tibeta. Plesačice s tibetima tamnije boje trebale bi nositi poculice a one s tibetima svjetlije boje pletenice. Time bi se postigao veći stupanj vjerodostojnosti s obzirom na razliku u odijevanju udanih žena i djevojaka, a shodno tome i kolorit cjelokupne kostimografije. Muškarci su bili uredni iako bi morali pripaziti na pozicije šešira tako da im ne vise „na nazad“, što se na izvoru nije smatralo doličnim.

Zaključila bih da je ovo bio uspješan koncert tijekom kojeg su Sesvećani pokazali visoku razinu pažnje koju pridaju biranju nošnji i pripadajućih detalja. Usudila bih se reći da se u pojedinim slučajevima previše pažnje polaže na detalje, dok se u drugi plan stavljaju uobičajeni uzusi scenskog odijevanja. Osim poštivanja načela izvornosti, u prvom planu trebali bi biti usklađenost dužina dijelova nošnji te usklađenost općih dijelova s detaljima, posebice poštivanje sklada oglavlja s ostatkom ruha u odnosu na status životnoga ciklusa kod ženskog dijela ansambla (djevojka / udana žena). Detalji koji se odnose na urese uobičajenih nošnji trebali bi predstavljati dodatak, odnosno dodanu vrijednost koloritu kostimografije, ne iskačući u prvi plan. Nadalje, dodani detalji trebali bi biti dodijeljivani iskusnijim članicama i članovima ansambla jer će jedino iskusni naći vremena da ih uspješno postavu u komplet nošnje koji mora uredno funkcionirati do kraja izvedbe. U protivnom, događa se da detalji koji predstavljaju dodanu vrijednost cjelokupnoj izvedbi postaju neuredni i iskaču u prvi plan, nerijetko smetajući plesačima da izvedu zadane plesne elemente, zasjenjujući sjajnu ukupnu izvedbu i rušeći opći pozitivan dojam.

Unatoč opaskama, nadam se napretku ansambla u smislu usklađenosti pri odabiru tipa nošnji te posebnoj pažnji pri izboru kako detalja odjevenih nošnji, tako i članovima kojima ti detalji neće predstavljati problem pri odijevanju i prezentaciji.

Katarina Horvatović
diplomirana etnologinja i profesorica pedagogije